

Opplæringslovutvalget

Saksbehandler **Gøril B. Lyngstad**

Vår dato **19.12.2018**

Vår referanse 2018/388-2

Deres dato 30.10.2018 og 22.11.2018

Deres referanse 17/5082

Innspill på tekstutkast om regelstyring

FUG takker for muligheten til å gi innspill på regelstyring i denne fasen.

Nedenfor følger innspill til

- 1) "Utfordringer med regelstyringen av grunnopplæringen", datert 30.10.
- 2) "Prinsipper for regelstyring – Sjekkliste", datert 22.11.

FUGs innspill baserer seg på utvalgsmedlemmenes erfaring, henvendelser til sekretariatet, kontakt med feltet gjennom foredrag og samarbeid med ulike parter i utdanningssektoren.

1. Utfordringer med regelstyringen av grunnopplæringen

- FUG deler oppfatningen av at regelverket er for omfattende og ikke etterleves godt nok.
- FUG deler ikke bildet av at individuelle rettigheter står i veien for lokal kvalitetsutvikling, tvert i mot melder foreldre at det er de individuelle rettighetene som har vært redningen når mye ikke har fungert.
- FUG er skeptisk til økt handlingsrom for profesjonelt skjønn i en situasjon hvor det er stor mangel på kvalifiserte lærere.

Nedenfor følger områder for forbedring, og et område vi mener må bevares som i dag.

Forenklet lovverk eller forenklede utgaver

FUG mener språket i lovverket må forenkles, men ser utfordringen knyttet til behovet for juridisk terminologi. Alternativt vil vi foreslå forenklede utgaver på bokmål, nynorsk, samisk, finsk og kvensk, og gjerne også andre språk. Forenkling innebærer også å rydde i hva som står hvor, som for eksempel å samle regelverket knyttet til hjem-skole-samarbeid på ett sted.

Lik rett til utdanning - og kvalitetssikring på flere nivå

Opplæringsloven må først og fremst sikre at alle barn og unge i Norge får den opplæringen de skal ha, uavhengig av geografi, kjønn, sosial bakgrunn og foreldrenes utdanningsnivå. Per i dag er det store forskjeller i kvaliteten på opplæringen avhengig av hvor i Norge man bor, og forskjellene har vedvart over tid. FUG er opptatt av at loven må sikre at et lovverk som bidrar til kvalitet og

ansvarliggjøring på alle nivå, fra klasserommet via skoleeier til nasjonale utdanningsmyndigheter, slik at dårlige resultater ikke aksepteres over tid.

Tilsyn og sanksjoner

Kvalitetssikring handler også om tilsynsrollen. FUG ønsker at tilsynsmyndighetene får verktøy som fører til praksisendring når de ser at skoleeier ikke følger opp egne virksomheter godt nok. Et regelverk som ikke etterleves har lite for seg. FUG etterlyser muligheter for sanksjoner og kvalitetssikringstiltak generelt når regelverket ikke følges. Det kan se ut til at endringene i opplæringsloven kapittel 9 A har gitt tilsynsmyndigheten en tydeligere rolle med mulighet til å gi sanksjoner og pålegg om bestemte handlinger når skolen selv ikke lykkes. I 9A-saker hvor elever får medhold kan fylkesmannen kreve oppfølging av skolene over tid, slik at det blir en reell endring for elever og foreldre. Slik bør det også være i saker som handler om for eksempel spesialundervisning.

Samvirke med tilstøtende lovverk

FUG ber om at samvirke med tilstøtende lovverk må være så tydelig at det kan følges opp, jf. opplæringsloven og forhold knyttet til skolebygg og miljørettet helsevern. Her må en se på lovverket knyttet til aktuelt tema, men også følge opp med lovverket knyttet til tilsyn. I saker knyttet til skolebygg skal Fylkesmannen i dag kun føre tilsyn med *at* kommunene har ført tilsyn, *ikke* med *innholdet* i tilsynet. Regelverket må også ta hensyn til at enkelte aktører kan få uheldige dobbeltroller, særlig i sammenheng med kommunale tilsyn, hvor kommunen både er skoleeier og tilsynsmyndighet.

Barnets beste-vurdering og detaljnivå i regelverket

FUG er opptatt av at Barnets beste-vurderinger legges til grunn i alle sammenhenger, og at dette gjennomsyrrer opplæringsloven med forskrift. Intensjonen med lovverket må være tydelig. Når intensjonen er klar, barnets beste-vurdering er innarbeidet, og kvalitetssikringen og ansvarliggjøringen god, da er det kanskje ikke behov for så detaljert lovverk som i dag.

Tilpasset opplæring og spesialundervisning

Retten til tilpasset opplæring må videreføres. FUG er opptatt av at den individuelle retten til spesialundervisning fortsatt må gjelde dersom eleven ikke har utbytte av den ordinære undervisningen. Med godt tilpasset opplæring vil det for mange ikke være behov for spesialundervisning. Fokus må derfor rettes mot tilpasset opplæring, både i lovverket og i praksis, ikke det å fjerne retten til spesialundervisning når den ordinære opplæringen ikke fungerer.

2. "Prinsipper for regelstyring – Sjekkliste

Nedenfor har FUG kommentert direkte i forhold til punktene i opplæringslovutvalgets sjekkliste. Det er ikke alle punktene hvor FUG har kommentarer.

1. Er det forhold som tilsier at regler *skal* eller *ikke skal* brukes?

Vedrørende C.1): FUG mener at Minstenormer må opprettholdes, selv om det

fort kan bli standard i stedet for minstenorm. Vi mener at det er for høy risiko hvis minstenormer ikke benyttes.

2. Er det forhold som tilsier at regler *bør* eller *ikke bør* brukes?

Regler bør brukes:

A.3) Dette er et viktig prinsipp som må følges.

C.1) Det bør presiseres at særskilte behov kan være i begge ender av skalaen (læringsvansker og høyt læringspotensial)

Regler skal ikke brukes:

B.1) Hva er begrunnelsen for dette? FUG mener det er ulogisk at lokalt nivå skal tvinges til å ta vanskelige avgjørelser hvis det kan reguleres med regler. Lokalt nivå må likevel ta mange vanskelig avgjørelser.

D.1) FUG er for så vidt enig, men dette må løses på en god måte. Man kan ikke forutsette at alle som leser opplæringsloven kjenner alle andre lover. Derfor mener vi at det ikke nødvendigvis er en ulempe at noe er «dobbelregulert». Dette kan løses med gode digitale henvisninger i lovverk. D.5) FUG er enig i dette.

6. På hvilket nivå og hvordan skal forholdet reguleres?

B.2) FUG mener dette er å gamble med elevenes utbytte. I en idealistisk verden hadde det kanskje fungert. Vi ser at tiltak gjennomført i skolen har virkninger først mange år etter, og vi risikerer at mange elever ikke får det læringsutbytte de skulle hatt.

8. Hvem bør være pliktsubjekt?

FUG mener det er naturlig at ansatte i skolen er pliktsubjekter omtrent på linje med helsepersonell. (Helsepersonellloven ble utvidet for et par år siden, slik at også ikke-autoriserte ansatte er pliktsubjekter etter helsepersonellloven).

9. Skal det innføres håndhevingsmekanismer for å sikre etterlevelse av reglene?

C. FUG mener det må gis adgang til administrative reaksjoner og sanksjoner.

Lykke til med det videre arbeidet!

Med vennlig hilsen

Gunn Iren Müller
leder

Ole Petter Østerbø
nestleder